

Ett meningsfyllt styrelsearbete

Lars Sjöstrand

Arbetsmarknadsavdelningen, Jönköpings kommun

Vad är det som gör ett styrelsearbete meningsfullt, både för verksamheten och för styrelsens ledamöter? Lars Sjöstrand delar generöst med sig av 15 års erfarenheter av styrelsearbete och visar hur det meningsfulla konkret visar sig i verksamheten.

Femton år av personliga erfarenheter, dialog, diskussion, beslut, möten, rådslag och stämmor. Ett ständigt byggande av förtroende och tillit, av medveten vilja att söka förstå och forma ett sammanhang av rum och tillväxt. Insatser från flera olika parter i organisationen. Femton år i styrelsearbete. De senaste sju som ordförande. Och det är fortfarande roligt, stimulerande, engagerande och lustfyllt. Mitt konkreta sammanhang inom folkbildningen är styrelsen för Bildas region sydöst med Östergötland, Jönköpings län och Kalmar län som geografiskt område.

Det händer förstås att jag funderar på varför detta är min bild och erfarenhet; varför jag upplever styrelsearbetet meningsfullt. Varför styrelsens ledamöter gör det. Att personalen och styrelsen tillsammans inte bara respekterar varandra och trivs ihop utan också genererar energi och faktiskt, hur klyschigt det än kan låta, glädje i uppdrag och arbete. Det är inte självklart att ett styrelsearbete eller gemensamt förtroendeuppdrag fungerar och det är ingen naturlag att relationen mellan personal och styrelse ger mervärde åt alla parter. Det handlar om insats. Och jag tror att det handlar om mening.

Den förtroendevalda funktionen i folkbildningen

Jag har inte kännedom om eller tillgång till undersökningar, forskning eller evidensbaserade rapporter som kan visa uppmätta resultat eller vägda fakta. Den beprövade erfarenhet jag hänvisar till är min egen erfarenhet och mina styrelsekollegors mångsidiga bidrag till ett gemensamt uppdrag. Frågor som uppstår ur detta är bland annat:

- hur den förtroendevalda funktionen kan beskrivas och värderas
- om vilken roll den spelar för allt arbete som görs, all verksamhet som äger rum, all dialog som skapar växande och förståelse i folkbildningens sammanhang
- om den har betydelse för alla möten mellan människor, för all bildning, för allt värdeskapande
- om den spelar roll för demokratierövande, för utveckling av människors gemenskap, av person, identitet, intressen, liv.

Allt detta vill folkbildningen vara bärare av och katalysator för. Man kan fundera över på vilket sätt den förtroendevalda funktionen i folkbildningen bidrar till allt detta. Det är trots allt bara en liten andel av alla hundratusentals människor som rör sig inom studieförbund och folkhögskolor som är förtroendevalda.

På alla frågeställningarna ovan skulle man självklart kunna svara på enklast möjliga vis att den förtroendevalda funktionen spelar roll för folkbildningen. Visst påverkar styrelserna folkbildningens kontext och premisser. Givetvis har det betydelse för folkbildningen vad förtroendevalda människor tillsammans diskuterar och beslutar om. Några beståndsdelar handlar om samspel, möjliggörande och framför allt mening.

Meningsfullt inom folkbildningens ramar

Jag ska utveckla mina tankar kring vad jag tror är grundläggande för att ett styrelsearbete dels ska upplevas angeläget av ledamöterna och dels bidra till att åstadkomma de premisser och signaler som personalen med kompetens, resurser och engagemang under frihet och ansvar kan arbeta efter.

För att beskriva "ett meningsfyllt styrelsearbete" inom folkbildningens ramar har jag utgått från en Bilda-kontext, men det är min uppfattning att det är applicerbart på vilket folkbildningssammanhang som helst.

För att kunna tala om det meningsfulla styrelsearbetet måste man först ringa in det svårfångade, flyktiga begreppet "mening", vilket kan verka både ambitiöst och pretentiöst. Det är det som en del av oss låter vara i fred under det att livet levs och får ske, medan flera av oss ägnar mer eller mindre hela livet åt att försöka få det att ta gestalt – om så bara för att få en stund av meningslyster som sedan kan bli tecknet att orientera resten av livet efter. Vad är då ett meningsfullt styrelsearbete? Kan man ha så höga ambitioner som att lägga meningsaspekter på det? Är inte det att lägga alltför mycket färg på tavlan? Är det inte bara ett uppdrag, något att göra på fritiden? Bara för att någon annan frågade? Och är då inte det mening nog? Måste det vara mer än så? Till och med fyllt av mening?

Men jag anser att det är en väldigt adekvat och berättigad frågeställning. Ett arbete utan någon slags mening dräneras på sitt värde, dränerar identiteten på den arbetande. Ett styrelsearbete utan mening likaså. Vem vill ägna sig åt det meningslösa? Livet måste ha mening, skrev psykiatern Viktor E. Frankl i boken med samma namn, utifrån sina erfarenheter i de tyska nazisternas koncentrationsläger. Även ett styrelsearbete, antyder frågeställningen. Kanske i synnerhet i folkbildningens många olika rörelser. Att finna och forma, att formulera att styrelsearbetet är meningsfullt är kanske mer väsentligt än det först verkar.

Det meningsfulla som påminnelse i vardagen

Jag tänker på det oförutsägbara som kan hända medan man i tankarna och stegen är fokuserad på annat. Vid ett lunchbesök på fiskrestaurang Pescadores i gränden strax nedanför min arbetsplats går jag och mina kolleger in i det angränsande, nyöppnade rummet för fler gäster intill. Plötsligt och oväntat syns en banderoll med "bildamusik.nu" i lysande starkt vitt mot en blänkande svart bakgrund. Högtalarna står kvar på golvet nedanför. Ett meningsfullt styrelsearbete blir i det sammanhanget att plötsligt i vardagsverkligheten se och höra spåren av de möjliggörande styrelsebesluten. De som leder till att en restaurangägare, vars son känner en tjej vars sambo känner en Bilda-konsulent, uppskattande kan säga att de tre Bilda-killarna som spelade akustiskt, Dylan-inspirerat vid restaurangens återinvigning var fantastiskt duktiga och gav ett väldigt gott intryck. Kvar satt Bilda-stämpeln inte bara på banderollen utan än mer i några människors minne. Rätt meningsfullt känns styrelsearbetet då.

Meningsfullheten i de stora orden

Jag tänker på folkbildningens många "storord". På dialog och engagemang. På tillit och kommunikation. På relation och delaktighet. På demokrati och ansvar. På vilja och glädje. På möjliggörande och utveckling. På handslag och ögonmöten. På resurser och samspel. Men också på ifrågasättande och några kryddmått motstånd. Här hittar jag det meningsfulla styrelsearbetet. Ska jag från min ordförandehorisont försöka beskriva vad jag uppskattar och värdesätter med det ideella arbetet i styrelsearbetet så samlar dessa – och kanske fler – storord och begrepp något av meningsfullheten i sig. Det är den samlade mängden av vad vi var och en för in av dessa storord som gör meningsfullheten. Det är också förtroendet personal och styrelse emellan, med stororden som gemensamt kitt, som bygger meningsfullheten. Och vice versa. Meningsfullheten i både

styrelsearbete och verksamhet bygger förtroendet vidare.

Dialog och möten i studiecirkeln

Jag tänker på studiecirkeln – kardinalbilden av folkbildningens väsen och motiv, det gyllene emblemet på studieförbundens folkrörelsebaner. Ibland ser jag styrelsearbetet så. I dialogens möte bidrar vi med tankar, frågor och personligheter för att hitta verksamhetens vägar framåt. För att finna de nya arenorna där resurser kan möta behoven. För att formulera utmaningarna som ger personalen frihet att pröva, ramar att spänna emot och arbetsglädje att leva i. Att ge rum för ett meningsfullt verksamhetsarbete är ett meningsfullt arbete för styrelsen.

En bärande grund

Teorier om och strategier för att fånga in, gestalta, utveckla och kanske omdana meningsfullheten i ett styrelsearbete är viktiga. Men det som avgör halten av styrelsearbetets meningsfullhet är både först som sist vad vi som ledamöter – människor – tar med oss till varje möte, i styrelsen och mellan styrelse och personal. Vad vi lägger in i den gemensamma potten av folkbildningskapital. Det gör för mig ett meningsfullt styrelsearbete.

Meningsfullheten utgör en bärande grund för att både det förtroendevalda uppdraget och personalens dagliga arbete ska ge och skapa värde i verksamhet och organisation, i samhälle och framför allt bland och i människor. Motsatsen – frånvaron av meningsfullhet – skulle snart också ge resultat, men då i form av en nedåtgående spiral som snabbt sänker folkbildningsskeppet. Meningsfullheten – personligt upplevd och som sammanhållande kitt – genererar i sin tur det som var och en i en styrelse lägger in som insats i det uppdrag man har.

Mening skapar lust att delta, bidra, ge verktyg till verksamheten. Då blir alla punkter på dagordningen – budget, bokslut, verksamhetsplan, personal med mycket mera – ärenden som är viktiga, inte primärt för att utöva makt för sin egen skull, utan för att så långt det är möjligt ge förutsättningar för en levande folkbildning, och att ibland tydliggöra möjligheternas gränser. Det svarta på alla vita papper eller på bildskärmen handlar då inte om ett avläggset och opersonligt beslutande på höjd och distans från verksamhet och personal, utan det är värden som gör förutsättningarna för att folkbildning ska kunna hända och ske.

Det handlar om att ge plats för samspel och möjliggörande, i verksamheten, för personalen, i styrelsearbetet. Men det ger sig inte självt – det behövs människor som medvetet bidrar med sin insats till meningsfullheten. Det är, när det är som bäst, den förtroendevalda funktionens bidrag till folkbildningen.